

Armoedebeleid

&

uitvoering

2015 – 2020

gemeente Delfzijl

2 juni 2015

Status: Definitief

Inhoud

1 INLEIDING	2
2 STIP AAN DE HORIZON	3
3 VERANDERINGEN & TRENDS	4
4 OVERZICHT VAN DE LOPENDE MAATREGELN	6
5 DOELN EN BOUWSTENEN VAN ONS NIEUWE ARMOEDEBELEID	8
5.1 Doelen	8
5.2 Bouwstenen.....	8
6 MAATREGELN EN UITVOERING	10
6.1 Sluiten de maatregelen aan bij het probleem?	10
6.2 Maatregelen onder het nieuwe armoedebelid	10
6.3 Overzicht voorgestelde maatregelen	13
7 EVALUATIE EN MONITORING	14

1 INLEIDING

Armoede kent vele gezichten, geen of weinig kleren, weinig sociale contacten, geen geld, maar wel veel zorgen. Weinig kansen ook, om mee te doen met het leven dat voor de meeste mensen zo gewoon is. Het college van B&W heeft, in afstemming met de gemeenten Appingedam en Loppersum, nieuw armoedebeleid ontwikkeld. Het armoedebeleid van de gemeente Delfzijl dateert van 2008 met een herziening uit 2011. In hoofdstuk 3 leest u uitgebreid welke ontwikkelingen en trends aanleiding geven om het beleid te herzien.

Armoede is een complex verschijnsel. Meestal gaat het om een combinatie van een (langdurig) laag inkomen, schulden en een gebrek aan maatschappelijke deelname. Ons armoedebeleid is bedoeld voor mensen die financieel weinig te besteden hebben en daardoor minder kansen hebben om mee te doen aan het maatschappelijke en culturele leven. Vaak hebben mensen in armoede een lagere opleiding genoten, wonen ze in slechtere huizen en buurten en/of hebben ze een slechtere gezondheid. Vaak gaat het om kwetsbare burgers, maar niet altijd. Het aantal burgers met problematische schulden is toegenomen; armoede kan hiervan een gevolg zijn. Er ontstaan ook nieuwe doelgroepen, zoals ZZP-ers die te weinig opdrachten hebben, of huishoudens die op één klein inkomen moeten draaien. De aard van armoede is aan het veranderen, schulden worden steeds hoger en er is vaker sprake van complexere problematiek.

Armoede valt het best te voorkomen door inkomen uit werk. Toch zorgt de complexiteit van armoede er voor dat het vanuit verschillende beleidssectoren moet worden benaderd. Een goede aanpak vraagt om samenhang en verbinding. Daarom is getracht om zoveel mogelijk samenhang aan te brengen met het minimabeleid en schuldhulpverlening, maar wordt ook nadrukkelijk aansluiting gezocht bij het welzijnsbeleid, gezondheidsbeleid, jeugdbeleid en sportbeleid. Vanuit deze koppeling van 'parallele belangen' kiezen we voor een benadering die zich zowel richt op het duurzaam verbeteren van de inkomenspositie, het voorkomen van schuldenproblematiek als op het voorkomen van sociale en maatschappelijke uitsluiting.

We willen zorgen dat mensen, en met name kinderen, op een betekenisvolle manier kunnen deelnemen aan onze samenleving. We willen problemen voorkomen (preventie) of vroegtijdig signaleren. We stimuleren mensen om vanuit eigen kracht hun leven en financiën weer op orde te krijgen en willen zo voorkomen dat problemen doorgegeven worden aan volgende generaties.

Het is belangrijk is dat mensen in een vroeg stadium hulp en advies wordt geboden om zelf hun problemen aan te pakken, voordat de financiële problemen hen boven het hoofd groeien. Hier ligt een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid om mensen op het juiste spoor te houden of te helpen; voor mensen zelf, gemeenten maar ook maatschappelijke instellingen, bedrijven en sociale netwerken. Daarom hebben we zowel de maatschappelijke instellingen als de desbetreffende burgers zoveel mogelijk betrokken bij de totstandkoming van deze nota en willen we hen ook betrekken bij de uitvoering van het beleid.

2 STIP AAN DE HORIZON

De stip aan de horizon hebben we samen gezet met vertegenwoordigers van bij armoedebestrijding betrokken organisaties en gehaald uit bijeenkomsten met de doelgroep. Armoedebeleid begint bij het voorkomen van problemen. Preventie van schulden (ook al bij kinderen) en het snel signaleren als het misgaat is van groot belang. In het vangnet van ons armoedebeleid sluiten we aan op wat mensen zelf kunnen. We willen maatwerk leveren; coaching en ondersteuning waar dat nodig is. De gemeente probeert te verbinden; alle bij armoedebestrijding betrokken burgers, bedrijven, organisaties en instellingen trekken gezamenlijk op en stemmen hun werkzaamheden op elkaar af. Het doel is dat alle burgers op een betekenisvolle manier mee kunnen doen aan de samenleving, dat ze voldoende voedsel en kleding hebben, een toereikende huisvesting en deel kunnen nemen aan sportieve en/of sociaal-culturele activiteiten.

3 VERANDERINGEN & TRENDS

Nationale veranderingen en trends

Sinds eind 2008 is de armoede in Nederland met ruim een derde in omvang toegenomen blijkt uit cijfers van het CBS. Het aantal arme huishoudens komt daarmee op 726.000. Dat zijn 1,4 miljoen personen (9,1% van de bevolking). Het SCP hanteert een net andere definitief voor armoede, daar schommelt het aantal arme personen in Nederland tussen 837.000 (volgens basisbehoeftecriterium) en 1.255.000 (volgens het niet-veel-maar-toereikend-criterium).

De afschaffing van de Wet tegemoetkoming chronische zieken en gehandicapten (Wtcg) veroorzaakt problemen waarvoor lokaal oplossingen moeten worden gevonden.

De eigen bijdrage voor ziektekosten loopt op en reguleringen & heffingen vanuit de overheid worden steeds maar complexer. Dat veroorzaakt betalingsachterstanden en vaak ook hoge boetes.

Schuldeninvordering vanuit rijksoverheid (beleid) is tijdens de voorbereidende bijeenkomsten over het armoedebelief door de aanwezigen benoemd als een grote zorg. ISD, VKB, SWD, Si!

Voedselbank, Formulierenbrigade /Humanitas, Stichting Leergeld & Jeugdsportfonds benoemen de hoge boetes bij te late betaling bij het CJIB, de terugvordering van een (deel van) uitkeringen na een onverwachte herberekening of de bronheffing bij achterstallige zorgpremie. Hierbij is in de regel onvoldoende oog voor de maatschappelijke gevolgen en het drukt mensen vaak verder in de problemen. De kosten daarvoor komen weer bij de gemeente terecht en het legt veel druk op de beperkte middelen van alle hulpverlenende organisaties en uitvoeringsinstanties. Gemeente Delfzijl heeft hier oog voor en zal waar nodig en mogelijk dit punt aanhangig maken in de contacten met de Rijksoverheid.

Wat gebeurt er in Delfzijl?

In lijn met de landelijke ontwikkelingen is de groep Delfzijlsters die gebruik maakt van enige vorm van uitkering of ondersteuning groeiende. Ook is de aard van armoede aan het veranderen, schulden worden steeds hoger en er is vaker sprake van complexere problematiek. Behalve een belemmerende werking op arbeidsre-integratie heeft een schuldenpositie voor de gezinsleden (met name kinderen) een negatieve invloed op hun kansen in de toekomst. Recent onderzoek heeft aangetoond dat 50% van de mensen die een uitkering heeft, een schuld heeft en dat van de nieuwe instroom 60% schulden heeft. Er is een grote toename van beschermingsbewind; een belangrijke maar erg kostbare maatregel. In paragraaf 6.1 vindt u de cijfers van de ontwikkeling van de aantal deelnemers en de kosten. De hierboven geschetste ontwikkelingen slaan in Delfzijl neer in de vorm van een toegenomen aantal personen dat gebruik maakt van een minimaregeling (uitkering) via ISD, schuldhulpverlening via de VKB en of steun van de Voedselbank. Zie onderstaand overzicht, in hoofdstuk 6 wordt dieper ingegaan op het gebruik en de kosten van de gemeentelijke regelingen.

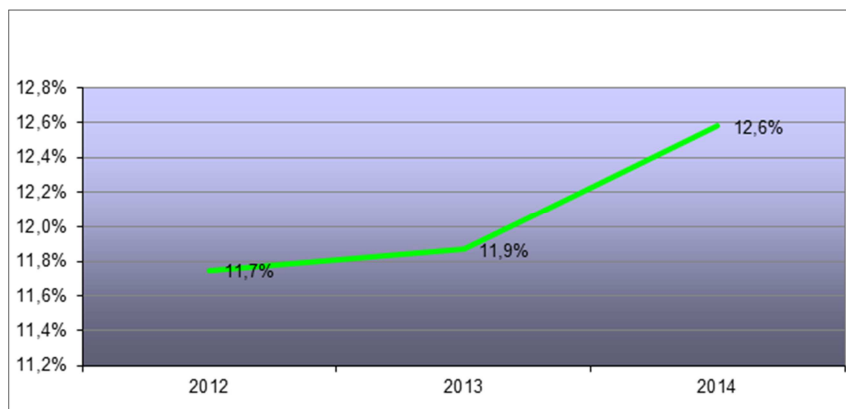
Aantal toekenningen ¹	Delfzijl 2008 (start)	Delfzijl 2014
Voedselbank	47	134 volwassenen en 133 kinderen
Minimaregelingen	1254	2590
Schuldhulpverlening ² (VKB)	420	461 ³

Het gebruik van de minimaregelingen is meer dan verdubbeld sinds 2008.

¹ Let op: één persoon kan meerdere regelingen toegekend krijgen. Zo kan iemand binnen de schuldhulpverlening gebruik maken van budgetbeheer en budgetcoaching.

² Dit is exclusief beschermingsbewind. Dit wordt in principe betaald door de cliënt zelf en wanneer dat niet lukt ondersteund met bijzondere bijstand (minimaregelingen).

³ De verkorting van de periode van budgetbeheer tot 4 jaar heeft een grote uitstroom te weeg gebracht. Daar staat tegenover dat er meer mensen in beschermingsbewind terecht zijn gekomen.

Het percentage huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum is in Delfzijl toegenomen tot 12,6 % (bron: ISD 2015).

Uit het rapport Kinderen in Tel 2014 blijkt dat in de gemeente Delfzijl 3,98% van de jongeren geen werk heeft (cijfers uit de periode 2006-2012). Delfzijl staat daarmee op de 8^e plaats in de landelijke top 10. Daar bevinden zich overigens nog 6 andere Groningse gemeenten. Gemeente Delfzijl telt in verhouding meer mensen met een SW-dienstverband dan landelijk gemiddeld het geval is. Fivelingo is het SW-bedrijf voor de gemeenten Delfzijl, Appingedam, Loppersum en Ten Boer en is met ruim 550 werknemers een hele grote werkgever in deze gemeenten.

3D's

Net als alle gemeenten in Nederland heeft ook Delfzijl de afgelopen jaren een grote opgave in het sociale domein gehad. De drie decentralisaties (jeugdzorg, werk & inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen) zijn per 1 januari 2015 geëffectueerd. Gemeenten organiseren de ondersteuning van kwetsbare inwoners nu grotendeels zelf. De mogelijkheden om te komen tot brede oplossingen worden daardoor groter. We kunnen als gemeente ook zoeken naar maatregelen om armoede te bestrijden met meer nadruk voor de eigen netwerken en zelfredzaamheid van onze burgers. Daar waar het eigen netwerk voor informele zorg of ondersteuning, zwak of niet aanwezig is, is het van belang dat mensen ondersteund worden bij het versterken daarvan. Onze toekomstige gebiedsgerichte teams kunnen daarbij op een breder terrein en vooral op maat- ondersteuning bieden. Dit kan de effectiviteit van onze maatregelen vergroten. De uitvoeringsorganisaties zoals SWD, ISD en VKB hebben daar al grote stappen in gezet. Ook heeft het CJG grote veranderingen doorgemaakt en een centrale plaats gekregen in het domein van gezondheid en welzijn. Een belangrijke voorwaarde om deze veranderde samenwerkingsverbanden te laten slagen is dat alle partners investeren in een goede relatie onderling én in een goede relatie met de burgers van onze gemeente. In dit speelveld heeft de gemeente een andere rol gekregen, ze kan zich nog nadrukkelijker richten op samenwerken, vinden & verbinden.

Beleving van armoede

Het Sociaal Planbureau Groningen heeft in 2014 onderzoek gedaan naar armoede en veerkracht. In een aantal onderzoeksessies gaven 85 inwoners van de provincie Groningen, die zelf met armoede te kampen hebben, antwoord op vragen als hoe zij het beleven om langdurig te moeten rondkomen van weinig geld. Maar ook hoe ze hun hoofd boven water houden en wat zij zelf kunnen doen om hun situatie te verbeteren. De belangrijkste uitkomsten waren dat er veel veerkracht was bij de deelnemers aan het onderzoek, dat ruim de helft zich gelukkig voelt en vier op de tien verwachten over vijf jaar uit de armoede te zijn. Ongeveer een derde voelt zich echt arm. De deelnemers ervaren hun situatie vooral als financieel probleem. Schaamte en isolement spelen wel, maar lang niet voor iedereen.

4 OVERZICHT VAN DE LOPENDE MAATREGELEN

De gemeente Delfzijl geeft subsidie aan een aantal instellingen en organisaties die gericht zijn op het voorkomen, verminderen of verlichten van armoede. Hieronder vindt u een overzicht van gebruik en kosten van een aantal van deze instellingen die op dit moment (deels) door de gemeenten gefinancierd worden. Het overzicht in deze paragraaf heeft niet alleen betrekking op armoedebeleid maar ook het minimabeleid (ISD) en schuldhulpverlening (VKB).

Aantal toekenningen ⁴	Delfzijl 2008 (start)	Delfzijl 2014
Leergeld	0	188
Jeugdsportfonds	0	166
Voedselbank	47	134 volwassenen en 133 kinderen
Administratiesprekuren	0	178
Minimaregelingen	1254	2590
Schuldhulpverlening ⁵ (VKB)	420	461 ⁶

Bovenstaande tabel laat zien hoeveel mensen gebruik maken van de genoemde voorzieningen

Kosten	Delfzijl 2008 (start)	Delfzijl 2014
Leergeld	0	€ 12.500
Jeugdsportfonds	0	€ 7.500
Voedselbank	€ 4.000	€ 10.000
Administratiesprekuren	0	€ 5.500
Schuldhulpverlening	€ 424.500	€ 591.900

Bovenstaande tabel laat zien hoeveel de gemeente bijdraagt aan de genoemde voorzieningen

De klanten van de voedselbank worden gezamenlijk door de ISD en SWD met regelmaat gescreend met als doel zo snel als mogelijk de re-integratie op te pakken.

In het vorig jaar december door de raad vastgestelde minimabeleid is opgenomen dat via de website www.kansvooruwkind.nl middelen beschikbaar worden gesteld aan onder andere sport en cultuurverenigingen. Ouders kunnen online vouchers aanschaffen. De website is momenteel in ontwikkeling en wordt deze zomer opgeleverd. De deelname aan sport of cultuur wordt toegankelijker (het bedrag per kind is hoger) en deelname is gegarandeerd (de middelen gaan rechtstreeks naar de vereniging en kunnen niet voor andere zaken worden ingezet). In het minimabeleid is ook een subsidie opgenomen voor Kledingbank Maxima. Daar kunnen kinderen en volwassenen 2 maal per jaar gratis winkelen.

⁴ Let op: één persoon kan meerdere regelingen toegekend krijgen. Zo kan iemand binnen de schuldhulpverlening gebruik maken van budgetbeheer en budgetcoaching.

⁵ Dit is exclusief beschermingsbewind. Dit wordt in principe betaald door de cliënt zelf en wanneer dat niet lukt ondersteund met bijzondere bijstand (minimaregelingen).

⁶ De verkorting van de periode van budgetbeheer tot 4 jaar heeft een grote uitstroom te weeg gebracht. Daar staat tegenover dat er meer mensen in beschermingsbewind terecht zijn gekomen.

Regeling	2008	Regeling	2011	Regeling	2014
Bijzondere Bijstand	294.000,00	Bijzondere Bijstand	419.500,00	Bijzondere Bijstand	402.000,00
Chronisch zieken	50.000,00	Chronisch zieken	81.500,00	Chronisch zieken	98.500,00
Participatiefonds	25.000,00	Participatiefonds	110.000,00	Participatiefonds	160.000,00
Collectieve Zorgverzekering	25.000,00	Collectieve Zorgverzekering	50.000,00	Collectieve Zorgverzekering	27.000,00
Leen bijstand	85.000,00	Regeling Schoolgaande Kinderen	25.000,00	Regeling Schoolgaande Kinderen	35.000,00
VO Starterspakket	0,00	VO Starterspakket	2.000,00	VO Starterspakket	3.600,00
Langdurigheidstoelage	0,00	Langdurigheidstoelage	145.000,00	Langdurigheidstoelage	113.000,00
Kinderopvang	27.500,00	Kinderopvang	34.000,00	Kinderopvang	25.000,00
Totaal 2008	€506.500,00	Totaal 2011	€867.000,00	Stapelingsfonds	38.000,00
				Totaal 2014	€902.100,00

Bovenstaande tabel toont de ontwikkeling van de kosten voor Bijzondere bijstand, minimabeleid, kinderopvang en langdurigheidstoelage in de gemeente Delfzijl gedurende de jaren 2008, 2011 en 2014.

Vanaf januari 2015 biedt de ISD aan ouders van kinderen de mogelijkheid tot deelname aan de "Budgetkring". Er worden 10 bijeenkomsten gehouden, waarbij het overkoepelend thema is: "gelukkig met genoeg". De deelnemers leren niet alleen hun budget en administratie op orde te maken maar wisselen daarnaast tips en adviezen uit en delen hun ervaringen van het leven in een armoedesituatie. Er gaan versterkende werking vanuit. Deelnemers vinden kracht en steun bij elkaar en stimuleren elkaar "gelukkig te zijn met genoeg" en weer initiatieven te nemen tot het aangaan van trajecten naar werk en/of opleiding. In de zomer van 2015 wordt dit project geëvalueerd.

activiteit	2014	2015	totaal
Steunpunten administratie	€ 5.500,-	€ 5.500,-	€ 11.000,-
Humanitas thuisadministratie	€ 3.000,-	€ 3000,-	€ 6.000,-
Subsidie stichting Leergeld	€ 12.500,-	€ 12.500,-	€ 25.000,-
Jeugdsportfonds	€ 7.500,-	€ 7.500,-	€ 15.000,-
Voedselbank	€ 6.000,- (huisvesting)	€ 6.000,-(huisvesting)	€ 12.000,-
Voedselbank	€4.000,- (pakketten)	€4.000,- (pakketten)	€ 8.000,-
Totaal	€ 38.500,-	€ 38.500,-	€ 77.000,-

Bovenstaande initiatieven hebben van gemeente Delfzijl een financiële bijdrage ontvangen.

5 DOELEN EN BOUWSTENEN VAN ONS NIEUWE ARMOEDEBELEID

5.1 Doelen

Ons doel is dat alle burgers op een betekenisvolle manier mee kunnen doen aan de samenleving, dat ze voldoende voedsel en kleding hebben, een toereikende huisvesting hebben en deel kunnen nemen aan sportieve, maatschappelijke en/of sociaal-culturele activiteiten. Goed armoedebeleid begint bij het voorkomen van problemen. Preventie van schulden (ook al bij kinderen) en het snel signaleren als het misgaat is van groot belang. In het vangnet van ons armoedebeleid sluiten we aan op wat mensen zelf kunnen. We willen maatwerk leveren; coaching en ondersteuning waar dat nodig is. We proberen te verbinden; alle bij armoedebestrijding betrokken burgers, bedrijven, organisaties en instellingen trekken gezamenlijk op en stemmen hun werkzaamheden op elkaar af.

5.2 Bouwstenen

Effectief en toekomstbestendig armoedebeleid vraagt om een integrale aanpak. Dat betekent: gemeentelijk beleid dat inspeelt op de verschillende factoren die gerelateerd zijn aan armoede. Dus niet alleen maatregelen vanuit armoedebeleid, maar ook vanuit andere gemeentelijke beleidsterreinen. De bouwstenen voor dit nieuwe beleid zijn:

1. Armoedebeleid is verbonden met andere beleidsterreinen

Armoedebeleid is meer dan alleen het bieden van een vangnet in de vorm van minimaregelingen. Er zijn veel meer beleidsterreinen die van invloed zijn op de participatie en financiële situatie van onze inwoners. Het gaat dan bijvoorbeeld om maatregelen op het gebied van duurzaamheid (minder energiekosten), jeugd, onderwijs (meer kans op hoger inkomen op termijn), schuldhulp, re-integratie (meer kansen op inkomen uit betaald werk), welzijn, sportbeleid en cultuurbeleid (meedoen aan het 'normale' leven) en gezondheidsbeleid (het aanpakken van sociaal economische gezondheidsverschillen levert meer op dan alleen gezondere mensen). Integraal armoedebeleid betekent dat we doelen op het gebied van armoedebestrijding en maatschappelijke participatie expliciet op nemen in beleid op andere terreinen en de effecten van dat beleid zichtbaar maken als resultaat van armoedebestrijding.

2. Maatregelen zijn gericht op participatie: armoedebeleid zet mensen in beweging

Het doel van armoedebeleid is altijd om mensen meer mee te laten doen. Dat betekent dat vormen van (inkomens-)ondersteuning een activerend karakter moeten hebben. Er wordt een koppeling

gelegd tussen de ondersteuning die geboden wordt en de inzet die van mensen wordt gevraagd. Daarbij wordt niet alleen beoogd ondersteuning te bieden, maar ook om de persoonlijke en maatschappelijke situatie te verbeteren en de mensen (weer) te laten deelnemen aan de samenleving en waar mogelijk het arbeidsproces.

3. Uitgaan van de versterking van de eigen kracht

Armoedebeleid moet erop gericht zijn dat mensen zelf hun leven weer in de hand nemen, dus zelf een bijdrage leveren aan de oplossing van hun probleem. Dat betekent dat we vragen hoe we kunnen helpen om problemen aan te pakken en daar vervolgens ook afspraken over maken. Die afspraken maken we onder andere in de (nog te vormen) sociale teams. Uitgangspunt is wederkerigheid maar ook maatwerk want ieder mens is verschillend. We horen van professionals uit het welzijnswerk dat mensen graag willen dat er naar hun wordt geluisterd, met hun wordt gezocht naar behapbare oplossingen die aansluiten bij wat zij al kunnen. Niet iedereen in armoede vraagt hulp van de overheid. Deze groep kan betekenisvol zijn voor anderen en heeft waarschijnlijk andere vragen.

4. Voorkomen is beter dan genezen

Zoals in de bijeenkomst met het maatschappelijk middenveld werd opgemerkt: werk is de beste vorm van armoedebestrijding. De koppeling met re-integratiebeleid is dus erg belangrijk. Mensen mogen niet vervallen tot inactiviteit en inactiviteit mag nooit lonend zijn. Ook moeten we ervoor zorgen dat mensen niet onnodig over te weinig geld beschikken. Dat betekent dat ze in ieder geval makkelijk en snel krijgen waar ze recht op hebben. Als de regelgeving ingewikkeld is, de betrokkenen het niet meer overzien leidt dat vaak tot inactiviteit. Of het nu gaat om het verstrekken van een uitkering, het bieden van advies over schulden, of het helpen zoeken naar een baan. De dienstverlening die zij nodig hebben wordt snel en goed geleverd. Preventie en vroeg signalering van armoede en/of schulden heeft grote prioriteit.

5. Een vangnet alleen waar dat nodig is

Een vangnet bied je als er geen andere oplossingen zijn. Dat betekent dat het is gericht op de financiële ondersteuning van mensen die niet in staat zijn om hun noodzakelijke uitgaven te doen. Dat vangnet is gericht op individuele situaties (conform de lijn van de nieuwe wetgeving). Ons (in november 2014 door de gemeenteraden in DAL verband vastgestelde) minimabeleid is dat vangnet. Hierin beschrijven we de manier waarop we aan inkomensondersteuning doen. Dat beleid is gericht op specifieke groepen (kinderen) en specifieke kosten (noodzakelijke kosten en kosten voor participatie).

6. Samenwerking met particuliere initiatieven

Armoedebeleid is niet een terrein waar alleen de gemeenten zich op begeven. Juist particuliere initiatieven hebben goed inzicht hebben in de aard en omvang van de groep die in armoede leeft. Deze particuliere initiatieven zoals de Voedselbank, Kledingbank Maxima, Stichting Vay, Stichting Leergeld en het Jeugdsportfonds bieden noodhulp. Door samen te werken met deze initiatieven (en financieel te ondersteunen) hopen we burgers zo goed mogelijk van dienst te zijn en te ondersteunen waar nodig. Veel van de particuliere initiatieven werken middels giften en fondsen en zijn derhalve zeker niet (totaal) afhankelijk van de financiële bijdrage van gemeenten. Belangrijk is dat deze initiatieven niet zorgen voor valse concurrentie. Mensen die kleding ontvangen van Maxima of eten via de Voedselbank hadden deze anders niet in een winkel kunnen kopen. Andersom geldt ook dat de kleding en voeding die uitgekeerd wordt beperkt is en niet inwisselbaar is voor andere kleding of producten. Door samen te werken met deze particuliere initiatieven (en de doelgroep niet rechtstreeks te ondersteunen) worden meer verbindingen tot stand gebracht, worden informele netwerken gecreëerd, zijn de voorzieningen laagdrempelig en wordt bijgedragen aan preventie en vroegsignalering.

6 MAATREGELEN EN UITVOERING

6.1 Sluiten de maatregelen aan bij het probleem?

Uit de cijfers uit hoofdstuk 4 is op te maken dat in toenemende mate gebruik wordt gemaakt van de voorzieningen. Vanuit zowel minimabeleid, schuldhulpverlening als armoedebelaid. We kunnen stellen dat meer mensen in aanmerking komen voor een uitkering of andere ondersteuning, maar ook dat mensen de weg steeds beter weten te vinden wanneer zij hulp nodig hebben. Het is echter de vraag of alle doelgroepen worden bereikt. Zoals de eerder genoemde ZZP-ers met te weinig opdrachten of de mensen die na een scheiding wellicht nog steeds voldoende inkomen hebben, maar toch ook hoge schulden door bijvoorbeeld de restschuld bij de verkoop van hun huis. De gemeente wil zich daarom nog meer inzetten om iedereen die aanspraak kan maken op een voorziening te bereiken, zodat alle burgers op een betekenisvolle manier kunnen deelnemen aan de samenleving. Toegang en bekendheid van reguleringen is daarin erg belangrijk, als ook de betrokkenheid van particuliere initiatieven. Op een brandbrief van de sociale raadvrouw over de armoede en schuldenproblematiek en het aandeel van de complexe regelgeving en de schuldinvordering vanuit rijksbeleid in Delfzijl, heeft de staatssecretaris geantwoord dat het belastingstelsel voor 90% van de mensen geen problemen oplevert en dat voor de andere 10% lokaal oplossingen moeten worden gezocht. Gemeente Delfzijl heeft de afgelopen jaren ingezet op een goede samenwerking tussen alle hulpverlenende instanties zodat efficiënt en effectief kan worden gewerkt. Voedselbank, Stichting Leergeld, Jeugdsportfonds en Humanitas spelen daarom een cruciale rol. Ze fungeren enerzijds als toegang tot ISD, SWD en VKB. Anderzijds bieden ze ook ondersteuning op een laagdrempelig niveau en kunnen daarmee erger voorkomen. Dit sluit ook aan bij het rapport uit 2013 van de nationale ombudsman, waarin hij gemeenten adviseert om in te zetten op preventie en vroeg signalering. De particuliere initiatieven zijn laagdrempeliger en de rol van maatschappelijke organisaties wordt vergroot. We hopen hier de daadwerkelijke participatie van kinderen (en daarmee ook van hun ouders) aan de samenleving te vergroten. Meer nog dan in het verleden wordt de samenwerking gezocht met andere beleidsterreinen en meer nog zijn de verschillende instellingen gericht op informatie-uitwisseling en samenwerking. Hieronder leest u hoe gemeente Delfzijl dat vorm geeft.

6.2 Maatregelen onder het nieuwe armoedebelaid

1. Armoedebelaid verbinden aan gezondheidsbeleid en sportbeleid.

Het is evident dat leven in armoede samenhangt met een ongezonde leefstijl; mensen in armoede bewegen in de regel minder, doen minder mee aan het sportieve leven en blijken vaak ongezonder te zijn. In Delfzijl leeft het idee Gezond in de Stad (GIDS) middelen (bestemd voor het verkleinen van gezondheidsverschillen) in te zetten voor het door een gezondheidsmakelaar te smeden gezondheidscoalitie. Het voorstel voor de besteding van de GIDS middelen is in voorbereiding en vanuit armoedebelaid hoeven hier geen middelen te worden ingezet.

2. Armoedebelaid verbinden aan minimabeleid en schuldhulpverlening.

Schulden ontstaan vaak uit armoede, maar armoede is ook vaak een gevolg van het hebben van schulden. De schuldenproblematiek neemt toe zoals ook te zien in de overzichten in paragraaf 6.1. VKB en ISD werken aan een nog betere gezamenlijke aanpak. Uit onze bijeenkomsten ter voorbereiding van het armoedebelaid bleek dat schulden vaak ontstaan bij 'life events'. Het krijgen van kinderen, het huren of kopen van een huis, scheiden of bijvoorbeeld een uitkering aanvragen. De VKB is voortaan aanwezig bij de intake van de ISD, zodat bij het aanvragen van een uitkering meteen goed naar de schuldsituatie wordt gekeken en/of voorlichting wordt gegeven. Op deze manier wordt erger mogelijk voorkomen. Vanuit armoedebelaid hoeven hier geen middelen te worden ingezet.

3. Vergroten bekendheid aanwezige regelingen.

De website www.helpuzelfvooruit.nl (in ontwikkeling) geeft informatie over alle regelingen en betrokken organisaties. De website wordt zo opgezet dat wordt geredeneerd vanuit de vraag van de doelgroep zodat de informatie makkelijk beschikbaar is en vervolgens pas wordt doorverwezen naar een van de achterliggende organisaties zoals SWD, ISD of VKB. Intermediairs (scholen, huisartsen, medewerkers sociale teams, etc.) krijgen zo ook goed zicht op de mogelijkheden voor hun cliënten en kunnen snel en eenduidig naar de goede plek doorverwijzen. De informatie op de website zal ook worden gebruikt als communicatiemiddelen voor alle gemeentelijke partners zodat ze van elkaar weten hoe de toegang geregeld is en de inwoners van Delfzijl die een beroep willen doen op een voorziening altijd op dezelfde wijze worden geholpen en/of doorverwezen. Het maken van deze website vraagt een eenmalige investering van €6.000,-.

4. Kindgericht armoedebeleid

Zoals voorgesteld in het advies van de Kinderombudsman voor effectief kindgericht armoedebeleid, worden kinderen en jongeren vroegtijdig betrokken door budgettrainingen op lagere scholen. Hierbij zullen we gebruik maken van de VKB lespakketten voor de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs. We zullen als gemeente ook het gebruik aanmoedigen van het door de VKB en ISD samen met de Hogeschool Utrecht ontwikkelde lespakket voor de eerste jaren van het VMBO. De gemeente Delfzijl trekt hiervoor in de periode 2016 t/m 2020 €15.000,- uit om de scholen te stimuleren het lespakket aan te schaffen. De scholen zullen zelf het grootste deel van de kosten moeten dragen (de kosten per lespakket bedragen ca. €2000,-).

5. Versterking van eigen kracht

Dat is belangrijk bij (dreigende) armoede, schuldpreventie, schuldhulpverlening en nazorg. Familie en vrienden zijn belangrijk voor emotionele steun en praktische hulp. Daar waar het eigen netwerk dit niet toelaat kan waar mogelijk gebruik worden gemaakt van vrijwilligers. Zij kunnen met name belangrijk zijn om mensen niet (weer) weg te laten zakken in de schulden maar juist tijdig ondersteuning bieden bij het in balans houden van inkomsten en de uitgaven. Het is lastig nieuw gedrag langdurig te blijven volhouden en sommige mensen hebben daar langer of korter ondersteuning bij nodig. De vrijwilligers blijven een beroep doen op de eigen kracht van de burger en stimuleren hen de juiste stappen te blijven ondernemen. SWD ontwikkelt hiervoor een project "budgetmaatjes" in afstemming met de ISD en VKB. De budgetmaatjes zijn vrijwilligers die mensen ondersteunen bij het leren omgaan met geld. Voor een deel van de financiering wordt een beroep gedaan op de bijdrage van Fondsen. Fondsen vragen vaak een deel cofinanciering van de gemeente en daarvoor wordt tijdens de periode 2016 t/m 2020 €15.000 gereserveerd als cofinanciering zodat SW&D aanvragen kan doen bij Oranjefonds (reeds goedgekeurd mits ook de gemeente meefinanciert), het Skanfonds en eventuele andere fondsen.

6. Initiatieven ondersteunen

Ook initiatieven gericht op versterking van eigen kracht als wijkwinkels (met tweede kans artikelen), weggeefwinkels en moestuinprojecten verdienen volgens ons een kans. Het project Groen voor Rood in Delfzijl Noord is hiervan een succesvol voorbeeld. Dergelijke projecten zijn erg waardevol. Te meer als hierdoor re-integratie wordt bevorderd en informele netwerken groeien en waardevoller worden. Dit houdt niet per definitie financiële ondersteuning (vanuit het armoedebeleid) in. Wel kan vanuit de gemeente desgewenst worden geadviseerd of de verbinding worden gelegd met andere (bestaande) initiatieven zodat van elkaars kennis en ervaring gebruik kan worden gemaakt.

7. Pilot om schulden te voorkomen

Gemeente Delfzijl, ISD en VKB starten een pilot om schulden te voorkomen. Op dit moment hebben ruim 500 mensen een betalingsachterstand bij hun ziektekostenverzekeraar. In 160 gevallen heeft dit tot 'bronheffing' geleid. Wanneer iemand een premieachterstand heeft van ten minste de hoogte van zes maandpremies voor de basisverzekering wordt er een bestuursrechtelijke premie door het

College voor Zorgverzekeraars geïnd via bronheffing. Dat wil zeggen dat deze ingehouden wordt op het inkomen nog voordat het aan de persoon wordt uitbetaald. De mogelijke bronnen hiervoor zijn loon, uitkering en pensioen. VKB en ISD gaan samen deze doelgroep benaderen, als er 1 maand achterstallige betaling is in huur, zorgpremie of energie. De pilot richt zich op het voorkomen van bronheffing en andere dreigende schulden en benadert alle nieuwe instromers in de uitkering die schulden hebben. ISD en VKB dienen -met ondersteuning van de gemeente- gezamenlijk een verzoek in bij het Ministerie en bij Zorgverzekeraar Menzis voor middelen die deze nieuwe aanpak mogelijk maakt. De gemeente draagt voor deze pilot eenmalig €10.000,- aan bij voor cofinanciering. Als de pilot slaagt en wordt voortgezet wordt door de partijen gezocht naar structurele financiering en wordt het project uitgebreid naar andere grote 'achterstandsleveranciers' zoals woningcorporaties en energieleveranciers.

8. Trainingen gespreksvoering

De gemeente vindt het belangrijk dat professionals goed in staat zijn om armoede en/of te herkennen en hierover het gesprek aan te gaan. Juist omdat we weten dat achter armoede en schulden vaak veel andere problematiek schuilt èn omdat het belangrijk is dat het vroegtijdig wordt gesignaleerd om zo erger te voorkomen. Armoede is echter geen makkelijk gespreksonderwerp. We geven aan de teamleiders verantwoordelijk voor transitie en transformatie, mee dat hier aandacht en budget voor moet zijn vanuit de 3d's. We denken dan in eerste instantie aan onze medewerkers van het WMO loket en van het CJG. Mogelijk is dit uit te breiden naar SWD, ISD scholen, en gebiedsgerichte teams. Het doel van de training is om drempels weg te nemen en mensen te helpen om het probleem aan te pakken vanuit eigen kracht en waar nodig gebruik te maken van de aanwezige voorzieningen.

9. Structurele steun particuliere initiatieven

Het voortzetten van de samenwerking met Voedselbank, Stichting Leergeld jeugdsportfonds, Steunpunten administratie en Humanitas voor de periode 2015 -2020 is een essentieel onderdeel van dit armoedebeleid. Hiermee hebben deze organisaties net als voorgaande jaren financiële armslag zodat ze hun belangrijke maatschappelijke rol in het voorliggend veld kunnen vervullen. Ze bieden laagdrempelige hulp die vaak snel geboden kan worden en de hulp bevordert de afstemming tussen immateriële en materiële hulp. Ook vervullen ze een belangrijke signalerende functie door klanten door te verwijzen naar de gemeente voor ondersteuning. Door de samenwerking met deze partners wordt het bereik van de gemeentelijke regelingen vergroot, door de laagdrempeligheid komen burgers in beeld die niet bekend zijn bij de gemeente maar wel tot de doelgroep behoren. Voor de steun aan de genoemde partijen voor de jaren 2016 tot en met 2020 wordt jaarlijks €40.000,- vrijgemaakt.

6.3 Overzicht voorgestelde maatregelen

Incidentele maatregelen gericht op preventie en vroeg signalering

	Maatregel	Kosten periode '16 t/m'20
1	Armoedebeleid <> sport- gezondheidsbeleid	-
2	Armoedebeleid <> minimabeleid en schuldhulp	-
3	Vergroten bekendheid regelingen	€6.000,-
4	Kindgericht armoedebeleid	€15.000,-
5	Versterking eigen kracht	€15.000
6	Initiatieven ondersteunen	-
7	Pilot om schulden te voorkomen	€10.000
8	Trainingen gespreksvoering	-
10	<i>Nader in te vullen</i>	€22.000,-
	Totaal	€68.000,-

Structurele ondersteuning onderstaande partijen (maatregel 9)

Maatregel	Kosten (jaarlijks)	Subtotaal periode '16 t/m'20
Steunpunten administratie	€5.500,-	€27.500
Humanitas thuisadministratie	€3.000,-	€15.000,-
Subsidie stichting Leergeld	€12.500,-	€62.500,-
Jeugdsportfonds	€7.500,-	€37.500,-
Voedselbank	€6.000,-(huisvesting)	€30.000,-
Voedselbank	€4.000,- (pakketten)	€20.000,-
Onvoorzien	€1.500	€7.500
Totaal	€40.000,-	€200.000,-

7 EVALUATIE EN MONITORING

De raad heeft het college in oktober 2014 gevraagd om een indicator om de effecten van armoedebeleid te benoemen en deze actief te monitoren. Tijdens de bijeenkomsten ter voorbereiding van dit armoedebeleid is -met ondersteuning van een lector van de Hanzehogeschool- gekozen om de kind participatie te meten. Het meten en evalueren van veel indicatoren is een kostbare aangelegenheid, die middelen kunnen ook worden ingezet voor uitvoering van het armoedebeleid. Om toch een goede indicatie te krijgen of het beleid vruchten afwerpt, maar meer nog om in te zetten als verbeteringsinstrument, kunnen gangbare cijfers tegen elkaar worden afgezet (aantallen mensen die gebruik maken van de voedselbank, aantal mensen die gebruik maken van schuldhulpverlening, aantal mensen met een uitkering). Naast het goed monitoren van de cijfers blijft het nodig om in gesprek te blijven over wat deze cijfers betekenen en of we tussentijds moeten bijsturen. Bovendien blijkt dat deelname van kinderen aan sport-, maatschappelijk- en/of sociaal culturele activiteiten een goede indicator is voor een betekenisvolle deelname van een gezin aan de samenleving. We zullen dan ook gedurende de looptijd van dit beleid jaarlijks de cijfers via de ISD, VKB, Jeugdsportfonds en Stichting Leergeld opvragen van de aantallen kinderen die een beroep doen op het kindpakket wat recht geeft op vergoeding van activiteiten die ze in staat stelt deel te nemen aan activiteiten die we rekenen tot een betekenisvolle deelname aan de samenleving. Het college zal tweejaarlijks rapporteren aan de raad.